

De Debutant

De Debutant

Ruud van den Enden

Auteur: Ruud van den Enden

Coverontwerp: Eva Janssens

ISBN: 9789402154368

© 2016, Ruud van den Enden

Voor Toos en Harry

Inhoud

Beginzin	9
De Debutant	17
Tristan da Cunha	23
De Kliffen van Friedrich	33
Rusteloos	41
Bestemming Batavia	47
De Zomerjurk	57
Dood in de Lift	65
Vier vrienden	85
De afspraak	91
De Diagnose	97
De Vrije Wil	103
Herhaling van zetten	111
Het Universum	117
De Stalker	123
De plataan	129
Sweet dreams	139
Ik houd m'n adem in	149
Het gezin	157
De Verjaardag	161
Mijn nieuwe vriendin	165
Paris	171

Het vermijden van spijt	177
Het eetprobleem van Taatje	183
Er is een blauw stuk te zien	189
Offline	195
Bang	203
Het podium	211
Happy end in Agadir	217
Zeep uit Pakistan	227
Het afscheid	235

Beginzin

Dit wordt niks tussen ons, zei ik. Dit werkt niet, jij en ik.

Ze keek naar m'n heen en weer wijzende vinger. En ze zuchtte. Dat deed ze altijd als ik iets ter discussie stelde. Zuchten met bolle wangen. Alsof ze moe was.

Ze droeg die stomme spijkerbroek met die expres-zo-gemaakte-gaten op de knieën. Hoe oud was ze nou eigenlijk?

We zaten tegenover elkaar aan de keukentafel. Ik roerde in koude koffie, zij pulkte aan een nagel. In de hoek stond mijn kruisboog. Ze keek ernaar. De deur naar de tuin stond open en ik hoorde lachende kinderen.

Het was niet ons eerste gesprek over dat het niet werkte. Maar wel het laatste. Alleen wist ik dat toen nog niet. Nou ja, gesprek. Het was meer een ritueel. Volgens mij was zij bang om zonder mij verder te gaan. Ze hield het liever bij het oude. Liever de blaren lopen in oude schoenen dan geen schoenen. Zoiets.

En dus speelde ze haar rol van onwetend zielig meisje. In het ritueel hield ze zich altijd aan haar beperkte tekst.

Maar ik hou van je. Ze zei het met de ogen van een asielhond. Stak ze haar borsten nou verder vooruit? Ja, dat deed ze. En ze hield haar hoofd een beetje schuin.

Ze zei zo vaak 'ik hou van je' dat het niets meer waard was. Net als te veel bankbiljetten bijdrukken.

Een paar keer per jaar ging de relatie aan het infuus. Dan bezochten we een *fantasy-roleplay* in de Ardennen. We vertrokken dan samen naar een locatie en verdwenen in onze eigen fantasie. Zij verkleetde zich steevast als middeleeuwse lichtekooi en schuimde de herbergen af. Ik ging vaak als rechtschapen krijger met mijn kruisboog op pad en redde eenzame meisjes uit de

handen van perverse graven en baronnen. De locaties van die roleplays waren zo uitgestrekt dat we elkaar bijna nooit tegenkwamen. De enkele keer dat het gebeurde, verdwenen we zo snel mogelijk weer uit elkaars zicht. Na afloop stapten we weer in onze auto en vroegen elkaar niets. Stilzwijgend reden we de paar honderd kilometer naar huis. Alles wat we hadden beleefd bleef geheim.

Bij thuiskomst van zo'n weekend hadden we weer een paar dagen interesse in elkaar. Dat wil zeggen, fysiek. We doken dan al het bed in voordat we al onze kleren hadden uitgetrokken. Het was alsof we elkaar hadden teruggevonden na een lang weekend zoeken. Tijdens het vrijen leek het echter of ze nog steeds een rol speelde. De ene keer was ze ruw en ongeduldig en de andere keer slaafs en gedwee. En steeds dat geprevel in dat gekke taaltje van haar. Die mengeling van woorden die ze had opgepikt uit fantasyfilms en boeken. Ze sprak een aardig woordje Elfs, uit *Lord of the Rings*.

Ik sluip dichterbij. Ik hoor nu duidelijk een meisje gillen. Ze wordt gevangen gehouden in dat gebouw dat eruitziet als een kasteel. Voor de poort staat een wachter. Hij draagt een ridderhelm waarvan het vizier openstaat. Vanachter een boom schiet ik op hem. De rubberen pijl treft hem op de borst. Hij kijkt me verbaasd aan als ik dichterbij kom.

Sorry vriend, zeg ik. Einde spel voor jou.

Kut, kut, kut! roept hij. Even denk ik dat hij gaat huilen. Ik begrijp het wel, het is pas vrijdagavond. En om dan al gelijk doodgeschoten te worden is wel balen.

Heb je geen reservelevens? vraag ik.

Hij schudt zijn hoofd en begint alsnog te huilen. Met een klap valt z'n vizier dicht. Wat een sukkel. Zo'n lang weekend beginnen zonder reservelevens. Ik heb levens zat en had hem er wel een paar kunnen verkopen. Maar ja, nou is hij dood. Ik klop hem troostend op zijn arm en loop langs hem heen het kasteel binnen.

Nu wordt het spannend. Het is donker binnen. Beneden is niemand. Ik check of er een kelder is. Niks. Ik sluip de trap op naar boven. Uit een kamer klinken stemmen. Twee mannen. Ik versta niet wat ze zeggen. Dan hoor ik het meisje. Ze praat met de mannen op een heel ontspannen manier. Ze maakt hen aan het lachen. Wat is dit nou?

Ja, hallo! roep ik. Kunnen jullie even in je rol blijven alsjeblieft.

Het gepraat houdt direct op. Even later gilt het meisje weer en maken de mannen ruzie om haar. Ik trap de deur in die van spaanplaat blijkt te zijn, blijf met m'n been hangen, kom half vallend tot stilstand op een knie en richt mijn kruisboog op de mannen. Zij steken meteen hun armen in de lucht en smeken voor hun leven. Het meisje springt achter me waar ze zich met twee handen aan mijn cape vasthoudt.

Neem het meisje, spaar ons leven, roepen de mannen in koor.

Help me vreemdeling, huult het meisje. Ik denk dat ze nog geen twintig is. Ze ruikt lekker.

Vrees niet mijn kind, zeg ik. Ik haal je hier weg en zorg dat ze jou nooit meer lastigvallen.

Daarna schiet ik op een van de mannen.

Wat doe je nou? Ik smeekte voor m'n leven, dat hoor je te respecteren! Hij is pissig. De andere man trekt zijn zwaard. Het is van plastic en er zit een knik in. Hij wil een uitval doen, maar ik heb al een volgende pijl op de boog liggen en druk af. De rubberen pijl knalt precies op zijn voorhoofd. Van de schrik valt hij en als hij wil opstaan zit z'n voet verstrikt in zijn mantel.

Godverdegodver, vloekt hij. Wat ben jij voor eikel? Je mag niet schieten op mensen die zich overgeven.

Dat is dan jammer voor jullie. En tegen het meisje zeg ik: Kom, we gaan.

Ik zei het nog een keer. Het werkt niet tussen ons. Weer die hondenogen.

Maar ik hou zo veel van je.

De kinderen buiten hadden inmiddels ruzie. Er werd gehuild en gescholden.

Ze wilde haar hand op de mijne leggen, maar bedacht zich en zei: Ik wil je niet missen.

Dat was nieuw. Die had ik nog niet eerder gehoord. Ik vond dat ik haar moest uitleggen dat de angst voor gemis geen goede reden is om bij elkaar te blijven. Ik zocht naar de juiste woorden en werd afgeleid door haar borsten die hun best deden om te ontsnappen uit haar strakke truitje. Ze bespeelde me. Dat kon ze goed. Spelen.

Een tijd geleden wilde ik weleens weten hoe ze op haar werk was. Ze werkte een paar dagen per week als apothekersassistente. Ik ben een keer gaan kijken. Toen ze me nog niet had gezien vond ik haar precies lijken op het meisje dat ik voor het eerst zag op het schoolplein. Een open boek. Maar zodra ze me herkende, kneepte ze haar ogen tot spleetjes en wenkte me. Ze hing over de toonbank, haar gezicht dicht bij dat van mij en fluisterde: *Anye lesta talas*.

Thuis zocht ik het op in haar Elfenwoordenboek. Laat me alleen, had ze gezegd.

Dat moment leek me nu aangebroken. We leefden als twee vreemden in hetzelfde huis. Zij zou de eerste stap nooit zetten. Ik moest het oplossen. Voor ons beiden.

Ze stond op en ging voor me staan. *Pedin in naid i aniron, a nin u-cheniathach*.

Wat zeg je nou weer?

Maar ze liep de keuken uit en ging de trap op. De kinderen buiten waren tot de orde geroepen. Het was stil.

Ik schreef de woorden die ze me net zei fonetisch op en probeerde ze in haar woordenboek te vinden. Ik kwam op: Ik kan alles zeggen, maar jij begrijpt me niet.

Zoveel zei ze niet.

Toen we gingen samenwonen, zijn we ook meteen getrouwd. Niet in het echt, ook al zegt zij dat het echter is dan echt. We hadden een platinum bruiloft in de game Final Fantasy XIV A Realm Reborn. We kregen mooie ringen, bloemen en een nieuwe

fancy haircut. Er waren wel vijftig gasten op de bruiloft en het kostte maar dertig euro. Een virtuele bruiloft had zo z'n voordelen.

Ik hoorde gestommel op de trap. Ze kwam weer naar beneden. Ze zoude een koffer achter zich aan, kwam voor me staan en zei weer iets in het Elfs. Ik wees naar de lege stoel. Ik wilde haar toch uitleggen waarom het niet meer werkte. Maar ze liep de gang in, legde haar sleutels op het kastje, opende de deur, stapte zonder om te kijken naar buiten en trok de deur dicht. Ze was weg. Nou was ze me toch nog voor, de trut.

Het meisje is inderdaad nog geen twintig. Ze is negentien. Ze heet Galhel. Ik kijk haar vragend aan, maar weet het eigenlijk al. Het is een Elfennaam. Het betekent 'licht', zegt ze. We zitten tegen een boom en rusten uit. We drinken water uit mijn flacon. Het begint zachtjes te regenen.

Wie waren die mannen? vraag ik.

Mijn oom en zijn buurman. Ze kennen elkaar van World of Warcraft. Zo'n spel als dit is eigenlijk niet hun ding. Maar omdat ik het zo leuk vind, gaan ze soms met me mee.

Ze kijkt me bewonderend aan.

Je hebt veel punten verdiend nu je mij hebt gered. Wat ga je nu met me doen?

Je meenemen naar huis, denk ik, en de hele nacht Final Fantasy spelen en een platinum bruiloft organiseren.

Ik laat je vrij bij het hoofdkwartier, zeg ik. Daar kun je een nieuwe beschermheer kiezen.

Ze lacht. Ik kies jou als mijn nieuwe beschermheer.

Dat gaat niet. Ik ben een krijger. Ik zwerf altijd alleen door het bos op zoek naar mensen die ik kan bevrijden.

Gen Melon, zegt ze. Ik weet wat dat betekent maar doe alsof ik het niet weet. Ik trek een laars uit om m'n sok op te trekken.

Heb je al een vriendin? vraagt ze.

Ze is onlangs bij me weggegaan.

Waarom?

Goede vraag.

Ik kijk even omhoog tussen de boomtoppen en zie dat het alweer lichter wordt. Het zal weldra droog zijn. Ik bedenken een antwoord op de vraag van het meisje.

In het begin hadden we er nog veel zin in, zeg ik, maar later niet meer.

Tijd voor beginzin, zegt Galhel en ze geeft me een kus op m'n wang.

De Debutant

De olietanker brandt al dagenlang. De vette zwarte rook verduistert de zon en probeert me het ademen te beletten. Sinds de wind is gedraaid heb ik alle ramen gesloten en natte doeken op de vensterbanken gelegd. Vanuit mijn zolderraam zie ik hoe zich in de dakgoot een laag zwarte troep afzet. De stank verdrijft het aroma van mijn versgezette koffie.

Ik lees een e-mail van een vriend die zijn vertrek aankondigt. Hij heeft een baan gevonden in Canada en gaat in Vancouver wonen. Hij was al langer op zoek. Ik zal hem missen, hij is mijn beste vriend. Ik staar naar buiten en ondanks de zwarte rook zie ik ons door de stad wandelen. Gesprekken voerend over onze kinderen, onze vriendinnen, vaders en moeders, over de wereld. De handen op de rug als we luisterden en druk gebarend als we spraken. En dan bezochten we altijd een café waar we glimlachend een groot glas Belgisch bier bestelden en proostten op het leven, op alles waar we dankbaar voor waren, op alles wat nog komen zou.

En nu gaat hij weg. Hij onttrekt zich uit mijn leven. Ja, we mailen, we skypen en zullen elkaar eens bezoeken, maar ik verlies hem zoals ik hem ken. E-mailen en skypen zullen we steeds minder doen en als ik hem na een jaar dan weer zie zal de beschikbare tijd besteed worden aan bijpraten. Bijpraten is net als je brood naar binnen schrokken omdat je honger hebt.

Ik gooi het laatste beetje koffie weg. Het smaakt me niet. Overal proef ik olie. Haastig heb ik al mijn overhemden in hoezen gepropt. Op mijn boeken ligt een dun laagje stof dat er voor de brand nog niet was. Op de radio hoor ik dat brandweerkorpsen uit het hele land komen helpen met het blussen van wat nu al de

grootste milieuramp uit de geschiedenis van ons land wordt genoemd.

Vorige maand was ik op de uitvaart van een oude tante. Zij was de laatste uit het gezin van mijn vader. Iedereen is nu dood. Mijn opa en oma en al hun zes kinderen, mijn vader, mijn ooms en tantes. Een hele generatie verdwenen. Ik weet zeker dat mijn tante met haar dood verhalen heeft meegenomen die niemand kent. Dat is een onverdraaglijk idee. Sinds mensenheugenis is er een verzameling van onvertelde verhalen, die met ieder overlijden in omvang toeneemt.

Gelukkig ligt mijn vriezer vol met eten. Ik hoef de deur niet uit. Dat wordt ook ten strengste afgeraden. Alleen in hoge nood en met een gezichtsmasker. Mijn kamer is een eiland in een giftige zwarte zee. Op de dag van de explosie had ik met mijn broer afgesproken om naar een museum te gaan. Maar toen de olietanker ontplofte werd mijn woning mijn gevangenis. Geen enkel boek heb ik nog aangeraakt. Ik zit aan internet gekluisterd. De lucht boven de haven is pikzwart. Het lijkt wel het einde der tijden.

Ik denk aan de vrouw van een winkeltje verderop in de straat waar ik bijna dagelijks kom. Ze vertelde me een paar weken geleden dat ze ongeneeslijk ziek is. Het was vlak voor sluitingstijd en ik was de enige klant. Toen ze me dat vertelde duwde ze de deur dicht om op de valreep aankomende klanten buiten te houden. Het gekke was dat ze zich niet ziek voelde. Maar een scan had het aangetoond. Er was niets aan te doen. Zelf wilde ze aanvankelijk haar winkel verkopen en met haar gezin op reis gaan en ergens aan een verre oceaankust haar laatste adem uitblazen. Maar de kinderen en haar man wilden dat ze zich liet behandelen om tijd te rekken. En je weet maar nooit. Wonderen zijn de wereld nog niet uit. Maar ze haalde haar schouders op. Ik voel me als staande voor een vuurpeloton, zei ze. Het is honderd procent zeker dat ze gaan schieten. Sterker nog, het bevel is al gegeven. Maar vanwege een bovennatuurlijk fenomeen wordt de tijd plots

enorm vertraagd. Dat wil zeggen, voor alles om mij heen, behalve voor mijzelf. En ik zie hoe een wolk lichtgrijze rook opstijgt uit de geweren van de soldaten voor me. Maar heel erg langzaam. Het lijkt wel een foto. De kogels zullen pas volgende week uit de loop van de geweren verschijnen. Tergend traag zullen die loden kogels op me af komen. Er zit geen losse flodder bij. Ik sta ondertussen vastgebonden aan een paal en kan geen kant op.

Toen ik weer thuiskwam bedacht ik dat iedereen eigenlijk voor een vuurpeloton staat. Vanaf de geboorte al. Je dood is immers het enige zekere in dit leven. Dus de tijd voor de vrouw van de winkel is eigenlijk niet opgerekt maar juist enorm versneld. Maar opmerkelijker nog is dat ze onverwacht in de keuken van God staat en in zijn open liggende receptenboek haar naam leest.

Het lijkt wel nacht. Het is pas kort na het middaguur, maar de dikke rook heeft het zonlicht verbannen. De huizen tegenover me zijn nog maar amper te zien. Er schemert licht door de ramen. Op een forum lees ik de wildste plannen om de brand te blussen. Sommigen willen het schip laten zinken, niet beseffend dat de olie gewoon door zal branden op het water. Anderen willen dat het schip de haven uit wordt gesleept, de zee op. Milieuactivisten willen het zeeleven beschermen en wijzen dat idee af. Bovendien, hoe bevestig je een kabel aan een brandende olietanker? Het zal wel een kwestie worden van uit laten branden. De gemeente zegt morgen te beginnen met het uitdelen van gasmaskers. Ze gaan van deur tot deur. Het weerbericht voorspelt nog geen regen. Feit is dat ik mijn gedwongen isolement nog niet ten einde wil zien komen.

Ik heb een verhaal geschreven. Onttrokken aan de verzameling onvertelde verhalen, die een oneindige inspiratiebron is. De verzameling onvertelde verhalen bevat naast bestaande onvertelde verhalen, zoals die in het hoofd van mijn overleden tante, ook onbestaande onvertelde verhalen. De niet-vertelde verzinsels, zeg maar. Omdat het verschil niet te kennen is, zitten ze in dezelfde verzameling, die daarmee wel onvoorstelbaar groot

is. Veel groter dan de verzameling vertelde verhalen, waar mijn nieuwe verhaal sinds kort bij hoort.

Hoe dan ook, ik heb in ieder geval een verhaal geschreven en zal het samen met de rest naar mijn uitgever sturen. Een paar maanden redactiewerk en misschien kan er vast een verhaal geplaatst worden in een literair blad. Als het boek uitkomt ben ik geen debutant meer. Als debutant verander ik in een schrijver met een oeuvre van twee boeken. Dat gegeven maakt me nerveus. Mijn debuut is goed ontvangen. De lat ligt dus een stuk hoger dan voordat ik een boek had geschreven.

Laat die olietanker nog maar even branden.

Tristan da Cunha

De opkomende zon wordt gehinderd door wegtrekkende buien die als een bergrug op de oostelijke horizon leunen. De hele nacht heeft het geregend. Ik sta voor het keukenraam. Uit de verte naderen twee koplampen. Het is tijd. Ik trek het handvat uit mijn rolkoffer en loop door de woonkamer naar de gang zonder om te kijken naar de spullen en de meubels. In de gang voegt het geluid van de voortgetrokken rolkoffer zich bij mijn over elkaar struikelende gedachten. De foto aan de muur vraagt mijn aandacht. Op de foto draag ik een korte broek en een All Blacks T-shirt. Op de achtergrond de nog rechtopstaande kathedraal van Christchurch. De aardbeving kwam toen ik net een paar weken thuis was. De dreun van 6,3 op de schaal van Richter deed de kathedraal instorten en veroorzaakte een naschok die hier aan de Uiteinderweg te voelen was. Later die ochtend kreeg ik te horen dat de enige vriend die ik nog had in zijn slaap overleden was. Sinds 22 februari 2011 ben ik alleen op de wereld.

Als ik de deur op slot draai, stopt de taxi aan het begin van de oprit. Ik trek mijn rolkoffer over het onverharde pad. Niet vergeten om zo nog even om te kijken. De chauffeur legt mijn koffer achter in de auto. Het zonlicht valt net over de donkere wolkenband en zet de koeloze weilanden in een onwennig fel licht. Ik krijg de autogordel niet makkelijk dicht. De chauffeur trekt op en vraagt waar ik heen wil. Station Delfzijl, zeg ik terwijl ik over mijn schouder kijk en nog net een laatste glimp van m'n huis zie. Het huis waar ik meer dan twintig jaar heb gewoond.

De taxi rijdt over de landweggetjes die ik zo goed ken. Maar ze komen me vreemd voor deze ochtend. Afscheid maakt alles weer nieuw. De lucht is blauw en bezaaid met witte en donkerblauwe wolken die vanuit het westen nieuwe regen brengen. Met mijn